

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3152/2023. (III. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.032/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó önkormányzat jogi képviselője (dr. Wahl István ügyvéd) alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria Pfv.V.20.032/2022/6. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 20.Gf.40.188/2021/12-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó és az alapperes II. rendű alperese 2009 februárjában ráépítési és földterület-használati megállapodást kötöttek. A II. rendű alperes vállalta, hogy az indítványozó tulajdonát képező ingatlanon saját beruhásként sportcentrumot valósít meg, melynek várható bekerülési költségét 870 000 000 Ft-ra tették a szerződő felek. A megállapodásban a felek rögzítették, hogy a II. rendű alperes jogosulttá válik jelzálogjogot bejegyeztetni az ingatlanra, ha a beruházás legalább a 10%-os készültségi állapotot eléri. Az építési ellenőr 2012. március 31-én megállapította, hogy a létesítmény készültségi foka 11,5%. Ezt követően a beruházás finanszírozója, az I. rendű alperes kezdeményezésére 2012. május 9-én a peres felek ingatlant terhelő keretbiztosítéki jelzálogjogot alapító szerződést kötöttek 600 000 000 Ft keretösszeg erejéig, az I. rendű alperes mint zálogjogosult hitelező javára.
- [4] Az indítványozó 2013. március 21-én a megállapodás megszüntetéséről döntött. Ezt követően a felkérésére 2013. augusztus 4-én igazságügyi magánszakértői vélemény, majd közjegyzői nemperes eljárásban 2014. január 27-én újabb szakértői vélemény készült. Utóbbi a beruházás mennyiségi készültségi fokát 11,27%-ban állapította meg.
- [5] A szerződés megszüntetését követően a II. rendű alperes az indítványozóval szemben kártérítés megfizetése iránt indított pert. A perben egy 2016. február 16-án meghallgatott tanú azt állította, hogy a II. rendű alperes összesen 40 000 000 forint értékű munkát végzett. Erre hivatkozva az indítványozó tévedés címén megtámadta a jelzálogszerződést, majd 2017 februárjában annak érvénytelensége megállapítása iránt megindította a jelen panaszeljárás alapját képező pert.
- [6] A Budapest Környéki Törvényszék megismételt eljárásban, a beszerzett szakértői vélemény alapján arra a következtetésre jutott, hogy a jelzálogszerződés megkötésének az időpontjában a beruházás készültségi foka 9,82%-os volt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozó határidőben támadta meg a jelzálogjogot alapító szerződést, tévedését az I. rendű alperes okozta. Ezek alapján a 2021. május 19. napján kelt, 9.G.40.409/2019/71. számú ítéletében megállapította, hogy a felek között létrejött keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvénytelen, és megkereste az illetékes földhivatalt a keretbiztosítéki jelzálogjog törlése iránt.
- [7] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság egyrészt nem látta bizonyítottnak, hogy az indítványozó tévedését az I. rendű alperes okozta. Másrészt a Fővárosi Ítéltábla a perben kirendelt szakértő meghallgatása után olyan tételeket is figyelembe vett az elszámolás során, amelyeket az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott, s ezért a beruházás készültségi fokát a jelzálogszerződés megkötésének időpontjában 13,15%-osnak tekintette. Ezek alapján a 2021. december 2. napján hozott 20.Gf.40.188/2021/12-I. számú ítéletével az elsőfokú döntést megváltoztatta, és a keresetet elutasította.

- [8] Az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, a Kúria azonban a jogerős döntést 2022. március 8. napján kelt, Pfv.V.20.032/2022/6. számú ítéletével hatályában fenntartotta. A Kúria rámutatott, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében előadott azon hivatkozásai, amelyek szerint az eljáró bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem megfelelően mérlegelték, azokból nem helytálló következtetést vontak le, a megállapított tényállás iratellenes, a levont jogi következtetés pedig okszerűtlen, nem voltak érdemben vizsgálhatók, mert e tekintetben megsértett jogszabályra, így a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdésének sérelmére az indítványozó nem hivatkozott. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a polgári eljárás alapelveinek sérelmét azért kifogásolta, mert a másodfokú bíróság hamis, hamisított okiratokat vett figyelembe a tényállás megállapítása során, vagyis az indítványozó kifogását a másodfokú bíróság bizonyítékértékelésének a hibájára alapította. A Kúria álláspontja szerint az alapelvi sérelmek megállapíthatóságát kizárta, hogy megsértett jogszabályként a Pp. 206. § (1) bekezdésére az indítványozó itt sem hivatkozott. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében állította, hogy a jogerős döntés alapjául szolgáló szakvélemény aggályos. A Kúria ezzel összefüggésben kifejtette, hogy egyfelől a másodfokú eljárásban a bizonyítási eljárás kisebb vagy közepes terjedelmű kiegészítése lefolytatható, ennek keretében az ellentmondó, aggályos vagy kiegészítésre szoruló szakvélemény hiányosságai – akár a szakértőnek a másodfokú tárgyalásra történő megidézésével is – kiküszöbölhetők. Másfelől az írásban előterjesztett szakvélemény szóbeli kiegészítésének sincs jogszabályi akadálya, ez nem eredményezi a szakvélemény aggályosságát. A Kúria emellett hangsúlyozta, hogy a szakértelmet igénylő kérdés megválaszolásához szükséges módszer kiválasztása a szakértő feladata, amelyet indokolni köteles. Jelen ügyben a választott módszer (szakértői becslés) alkalmazhatóságát a szakértő ellentmondásuktól mentesen, meggyőző érvekkel támasztotta alá.
- [9] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott és hiánypótlást követően egységes szerkezetbe foglalt panaszában az indítványozó azt állította, hogy a támadott döntések sértik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, a B) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikket, a XXVIII. cikk (1), (7) bekezdését, a 24. cikket, a 25. cikk (1) és (3) bekezdését, a 28. cikket, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikkét.
- [10] Az indítványozó szerint több okból is sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való, valamint az Egyezmény 6. cikke által biztosított joga. A jogerős ítélet jogszabálysértő, tényállásellenes, ellentétes a rendelkezésre álló bizonyítási anyaggal, és iratellenes megállapításokat tartalmaz, nyilvánvalóan hamis vagy hamisított okiratokon alapul, amelyeket ki kellett volna rekeszteni a bizonyítékok köréből. Kifogásolta továbbá, hogy a jogerős ítélet a kirendelt szakértő becslésén alapul, annak ellenére, hogy a Fővárosi Ítéletábrla az új eljárásra utasító döntésében kimondta, hogy szakértői becslésre ítélet nem alapítható. Álláspontja szerint ezzel sérült a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező, Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogbiztonság, mert a másodfokon eljáró bíróság ugyanazon tényállás mellett, a korábbi másodfokú döntésben rögzítetteket figyelmen kívül hagyva, a tényekkel szemben ismételten szakértői becslésre alapítottan hozott ítéletet. A másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az építésügyi eljárásokban keletkezett jogerős hatósági határozatokban megállapított tényeket. Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy az igazságszolgáltatás fogalma eleve kizárja azt, hogy a bíróságok a döntéseikben bűncselekmény elkövetésével létrejött bizonyítékokat a bizonyítás során figyelembe vegyenek. Az indítványozó szerint ezzel összefüggésben sérült az Alaptörvény 28. cikke is, mert a hamis magánokirat felhasználásának bűncselekménnyé nyilvánításának és büntetni rendelésének jogalkotói célja éppen az ilyen okiratok felhasználásának visszaszorítása, kizárása az igazságszolgáltatásból (is). Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése pedig azért sérült, mert a felülvizsgálati eljárás során a Kúria az ítéletábrlai határozatok közötti alapvető ellentmondást nem oldotta fel, ezáltal nem tett eleget a jogegységesítési kötelezettségének. A jogorvoslati jog sérelmét az indítványozó a módosított szakértői véleménnyel szembeni ellenbizonyítás, újabb szakértő kirendelésének mellőzése miatt állította.
- [11] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, a XXIV. cikkel és a 24. cikkel kapcsolatos hivatkozásához az indítványozó nem adott elő indokolást.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján megvizsgálta, hogy megfelel-e az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek.

- [13] 4.1. Az indítványozói jogosultság [Abtv. 51. § (1) bekezdés] vizsgálata körében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében a helyi közhatalmat gyakorló szervezet jogosult az Abtv. 27. §-ában foglalt alkotmányjogi panasz előterjesztésre. Az indítványozó nem csak jogosult, hanem érintett is, mert felperese volt a polgári pernek [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont]. Az indítványozó a Kúria döntése ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be és a jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [14] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem hordoz az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogosultságának minősülő tartalmát az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [35]}, a 25. cikk (1) és (3) bekezdése {3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. Az Alaptörvény 24. cikke az Alkotmánybíróság jogállását, az ezzel kapcsolatos alapvető hatásköri, szervezeti és működési szabályokat rögzíti, ezért ez a rendelkezés sem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogának. Nem biztosít az indítványozó számára alapjogot az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, bíróságoknak szóló segéd szabály, amely a jogértelmezésre nézve ad iránymutatást [lásd például: 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3159/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [17]].
- [15] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványnak az Egyezmény 6. cikke megsértését állító része nem tekinthető önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemnek. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján ugyanis kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető. Nincs hatásköre ezért az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára {3235/2020. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [16] 4.3. Az indítványozó állította, hogy felülvizsgálati kérelem elbírálása során a Kúria a két ítéletablai határozat (a hatályon kívül helyező és az érdemi) közötti ellentmondást nem oldotta fel, ezáltal a jogegységesítési kötelezettségét figyelmen kívül hagyta. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a jogalkalmazás egységének a biztosítását az Alaptörvény a Kúria, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe [25. cikk (3) bekezdés] utalja. Alkotmányjogi panasz alapján tehát általánosságban önmagában a bírói döntések ellentmondása miatt, alapjogsérelem hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta {3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [17] 4.4. A továbbiakban vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a kérelem megfelel-e a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozói jogosultságot megalapozza; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [18] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetében van helye {3135/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [21]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az alkotmányjogi panasz nem ezeket az eseteket tartalmazza, ezért e vonatkozásban nem felel meg az érdemi vizsgálat feltételeinek.
- [19] Az Alaptörvény XXIV. cikke a közigazgatási hatósági eljárás, és nem pedig a bírósági eljárások vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a bírósági eljárás tisztességességével összefüggésben a XXIV. cikkre nem alapítható alkotmányjogi panasz {3364/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint jogorvoslatihoz való jog alapján a jogorvoslat ténylegességével összefüggő feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [72]}. A jelen ügyben az indítványozó igénybe vette a törvény által biztosított rendes és rendkívüli jogorvoslatokat, a „valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás” lehetősége {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]}

- biztosított volt. Az előbb írtak alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó által előadott érvek alapján nem állapítható meg összefüggés a támadott bírói döntések, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése között. Az elégtelen indokolás miatt akadálya az érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott jogszabály, illetve a bírói döntés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés {3167/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [13]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [21] Az indítványozó szerint azért is sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való joga, mert a kirendelt szakértő véleményével szemben ellenbizonyításra, újabb szakértő kirendelésére nem kapott lehetőséget. Ezen érv tartalma szerint a fegyveregyenlőséggel hozható kapcsolatba, ezért azt az Alaptörvény XXVIII. (1) bekezdése körében értékelte az Alkotmánybíróság.
- [22] 4.5. Az Abtv. 27. § (3) bekezdése értelmében a közhatalmat gyakorló indítványozó esetében vizsgálandó, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában egyes alapjogok a természetüknél fogva csak az emberre vonatkoznak, míg más alapjogok a jogi személyeket – így a közhatalmat gyakorló szerveket – is megilletik. Az Alkotmánybíróság irányadónak tekinti, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog a helyi közhatalmat gyakorló indítványozót is megilleti {33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [23] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. (1) bekezdésére alapított panaszselem a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek megfelel.
- [24] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [25] 5.1. Az indítványozó alapvetően a bizonyítékok eljáró bíróságok által történő mikénti értékelésével, az azokból levont következtetésekkel, a tényállás megállapításával, és a bizonyítás szabályaival összefüggésben állította, hogy a támadott bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben rögzített tisztességes eljáráshoz való joggal, illetve az ennek részeselemét alkotó fegyveregyenlőség elvével. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {lásd hasonlóan: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [26] 6. A kifejtettek alapján Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz valójában a bizonyítékok újraértékelésére, ennek eredményeként a jogerős határozattal megállapított tényállás megváltoztatására, összességében a jogerős döntés ismételt felülbírlatára irányul. Az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [27] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható

alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), f) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2023. március 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1359/2022.

